

Національна академія аграрних наук України
Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків
Білоцерківська дослідно-селекційна станція

Л.А. Бурденюк-Тарасевич

М.В. Бузинний

Білоцерківські сорти пшениці м'якої озимої

Біологічні, апробаційні ознаки

та особливості сортової агротехніки

Біла Церква

2019

Редакційна колегія:

М.В. Роїк, доктор с.г. наук, академік НААНУ - (відповідальний редактор),
Сінченко В.М., доктор с.г. наук, член-кор НААНУ, О.О. Іващенко, доктор
с.-г. наук, академік НААНУ, С.Д. Орлов, доктор с-г. наук, В.Т. Саблук,
доктор с-г. наук, Я.П. Цвей, доктор с-г.наук.

Робота розглянута і схвалена Вченою радою Інституту
біоенергетичних культур і цукрових буряків (Протокол №5
від 26.04.2019 р.)

ЗМІСТ

1. Розумниця.....	4
2. Рось.....	6
3. Квітка полів.....	8
4. Муза білоцерківська.....	10
5. Грація білоцерківська	12
6. Легенда білоцерківська.....	14
7. Зорепад білоцерківський.....	16
8. Водограй білоцерківський.....	18
9. Білоцерківська напівкарликова	20
10. Олеся.....	22
11. Перлина лісостепу.....	24
12. Елегія.....	26
13. Ясочка.....	28
14. Либідь.....	30
15. Царівна.....	32
16. Лісова пісня.....	34
17. Романтика.....	36
18. Відрада.....	38
19. Щедра нива.....	40
20. Чародійка білоцерківська.....	42

РОЗУМНИЦЯ

НОВИНКА

Сорт озимої м'якої пшениці Розумниця виведений шляхом внутрішньовидової гібридизації сортів пшениці м'якої озимої Чародійка білоцерківська / Білоцерківська напівкарликова.

Автори сорту: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Дубова О.А., Чайка А.М., Макаренко Н.М.

В Реєстрі сортів рослин України з 2019 року, рекомендований для вирощування в Лісостепу. Свідоцтво про державну реєстрацію №190423 від 03.01.2019р.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Різновидність *еритроспермум*. Кущ прямостоячий. Має сильний восковий наліт на піхві прапорцевого листка, на колосі та на верхньому міжвузлі. Колос білий, циліндричної форми, середньої довжини і щільності. Плече колоскової луски скошене, вузьке. Зубець колоскової луски короткий, середньо зігнутий. Зернівка червона, дуже крупна, маса 1000 насінин – 50 г.

Біологічні та господарські показники

Середньоранній, виколошується на 2 дні пізніше ранньостиглого сорту Білоцерківська напівкарликова.

Зимостійкість підвищена – 8,5 балів, морозостійкість за проморожування (за даними Інституту рослинництва ім. В.Я.Юр'єва) – висока.

Висота рослин 95 см. Стійкість до вилягання підвищена – 8,0 балів.

Стійкість до посухи – 8,0 балів.

Стійкість до ураження борошнистою росою – 8,0 балів, бурюю іржею – 8,5 балів та фузаріозом колоса – 8,5 балів.

Потенційна врожайність сорту висока: за результатами державного сортовипробування в 2017-18 рр., сорт мав перевагу над умовним стандартом до +0,7 т/га. В 2018 р. в Лісостепу в Сумському ОДЕЦСР було отримано 10,5, Тернопільському ОДЕЦСР – 8,6, Черкаському ОДЕЦСР – 7,7 т/га. На Поліссі в Чернігівському ОДЦЕСР урожайність сорту становила 7,2, Рівненському ОДЕЦСР – 7,0, Івано-Франківському ОДЕЦСР – 6,9, Вінницькому – 6,7 т/га. Хороші результати одержано також в зоні Степу: у філії Дніпропетровського ОДЦЕСР отримали 7,9 т/га зерна.

Сорт Рось має хороші хлібопекарські якості. В зоні Лісостепу, за даними державного сортовипробування, вміст сирого протеїну складає 13,5%, сирі клейковини 27,4%, об'єм хліба з 100г борошна – 920 мл, сила борошна – 243 о.а.

Особливості технології вирощування

Бажаний строк сівби - кінець оптимальних для конкретної зони.

Норма висіву – 5,0 млн. схожих насінин на 1 га.

Кращі попередники - горох, однорічні трави.

Сорт інтенсивного типу, добре реагує на внесення мінеральних добрив.

РОСЬ

НОВИНКА

Сорт озимої м'якої пшениці Рось виведений шляхом внутрішньовидової гібридизації сортів пшениці м'якої озимої і чорнобильського радіомутанта :Одеська 51 / Киянка // Радіомутант Л20104/89

Автори сорту: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Дубова О.А., Чайка А.М.

В Реєстрі сортів рослин України з 2019 року, рекомендований для вирощування в Лісостепу і Поліссі. Свідоцтво про державну реєстрацію №190424 від 03.01.2019 р.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Різновидність *лютесценс*. Кущ прямостоячий. Має сильний восковий наліт на піхві прапорцевого листка, на колосі та на верхньому міжвузлі. Колос білий, циліндричної форми, середньої довжини і щільності. На верхівці колоса наявні зубці. Плече колоскової луски скошене, вузьке. Зубець колоскової луски короткий, ледь зігнутий. Зернівка червона, крупна, маса 1000 насінин – 48 г.

Біологічні та господарські показники

Середньостиглий, виколошується на 4 дні пізніше ранньостиглого сорту Білоцерківська напівкарликова.

Зимостійкість підвищена – 8,5 балів, морозостійкість за проморожування (за даними Інституту рослинництва ім. В.Я.Юр'єва) – висока.

Висота рослин 97 см. Стійкість до вилягання підвищена – 8,5 балів.

Стійкість до посухи – 8,0 балів.

Стійкість до ураження борошнистою росою – 8,5 балів, бурюю іржею – 8,5 балів та фузаріозом колоса – 8,5 балів.

Потенційна врожайність сорту висока: за результатами державного сортовипробування в 2017-18 рр. сорт мав перевагу над умовним стандартом до +1,2 т/га. В 2018 р. в Лісостепу в Сумському ОДЕЦСР було отримано 9,9, Тернопільському ОДЕЦСР – 9,4, Черкаському ОДЕЦСР – 8,5 т/га. На Поліссі в Чернігівському ОДЦЕСР урожайність сорту становила 7,7, Рівненському ОДЕЦСР – 7,4, Івано-Франківському ОДЕЦСР – 7,5 т/га. Хороші результати одержано також в зоні Степу: у філії Дніпропетровського ОДЦЕСР урожайність сорту склала 6,9 т/га.

Хлібопекарські якості сорту Рось добрі: в зоні Лісостепу, за даними державного сортовипробування, вміст сирого протеїну складає 13,5%, сирі клейковини -27,8%, об'єм хліба з 100г борошна – 940-980мл, сила борошна – 260 о.а., в зоні Полісся відповідно: 12,8; 25,8%; 265од.; 940мл.

Особливості технології вирощування

Бажаний строк сівби - середина і кінець оптимальних для конкретної зони.

Норма висіву – 5,0-5,5 млн. схожих насінин на 1 га.

Кращі попередники - горох, однорічні трави.

Сорт інтенсивного типу, добре реагує на внесення мінеральних добрив.

КВІТКА ПОЛІВ

НОВИНКА

Сорт належить до таксону *Triticum aestivum* L. – Пшениця м'яка (озима), створений методом гібридизації білоцерківського сорту Ясочка і російського сорту Єрмак з наступними багаторазовими відборами.

Автори: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Чайка А.М., Дубова О.А.

В Реєстрі сортів рослин України з 2018 року. Свідоцтво про державну реєстрацію №180702 від 26.02.2018 р. Рекомендований для вирощування у всіх зонах України. Патент № 180502 від 26.02.2018 р.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Різновидність лютесценс, габітус куща - напіврозлогий;

восковий наліт на піхві прапорцевого листка та на колосі - сильний; на верхньому міжвузлі соломини – дуже сильний

рослина за висотою (стебло і колос) - висока;

колос – білий, за формою – циліндричний, за щільністю-середній, за довжиною-середній;

на нижніх квіткових лусках наявні зубці ;

на верхівці колоса зубці довгі.

Нижня колоскова луска має такі особливості: за формою – овальна ,плече за шириною - середнє, за формою – піднесене, зубець за довжиною – дуже короткий, за формою - ледь зігнутий. Внутрішня і зовнішня поверхні луски мають слабке опушення.

Нижня квіткова луска за формою має прямий зубець, кіль відсутній, опушення зовнішньої поверхні слабе;

Зернівка - крупна, червона, середня за довжиною і шириною, з великим відношенням довжина/ширина.

Вушка за формою - гострі, язичок – короткий.

Біологічні та господарські показники

Сорт Муза білоцерківська - безостий, середньо рослий, середньо стиглий, має підвищену стійкість до вилягання (бал 8), підвищену зимостійкість (бал 8), високу посухостійкість (бал 9). Має підвищену стійкість до борошнистої роси, септоріозу листя, фузаріозу колоса та до кореневих гнилей.

Сорт – високоврожайний. За 2 надзвичайно посушливі роки державного сортовипробування (2016 і 2017) Квітка полів за урожайністю перевершила умовний стандарт в усіх зонах України. Так, в середньому по всіх сорто дослідних станціях одержано 6,04 т/га , що склало прибавку 0.33т/га. Потенційна урожайність сорту висока: в 2016р. в зоні Лісостепу у філії Вінницького ОДЦЕСР одержано по 10,5 т/га. В зоні Полісся-Чернігівській філії ОДЦЕСР- його урожайність склала 9,0 т/га, в зоні Степу- у філії Миколаївського ОДЦЕСР - 8,1 т/га.

За хлібопекарськими якостями сорт стабільно показує добрі і відмінні результати.

МУЗА БІЛОЦЕРКІВСЬКА

НОВИНКА

Сорт належить до таксону *Triticum aestivum* L. – Пшениця м'яка (озима), створений методом гібридизації білоцерківського сорту Перлина лісостепу і російського сорту Єрмак з наступними багаторазовими відборами.

Автори: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Чайка А.М., Дубова О.А., Желевська Л.В.

В Реєстрі сортів рослин України з 2018 року. Свідоцтво про державну реєстрацію №180701 від 26.02.2018 р. Рекомендований для вирощування у всіх зонах України. Патент № 180501 від 26.02.2018 р.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Різновидність лютесценс, габітус куща - напівпрямий; восковий наліт на піхві прапорцевого листка, на верхньому міжвузлі соломини та на колосі - сильний; рослина за висотою (стебло і колос)-середня; колос – білий, за формою – циліндричний, за щільністю-середній, за довжиною-довгий; на нижніх квіткових лусках наявні середні зубці. Нижня колоскова луска має такі особливості: за формою – овальна, плече за шириною – середнє, за формою – пряме, зубець за довжиною – дуже короткий, за формою- середньо зігнутий. Внутрішня і зовнішня поверхні луски мають слабе опушення.

Нижня квітова луска має за формою прямий зубець, кіль відсутній.

Зернівка - крупна за крупністю, червона, середня за довжиною і шириною, з великим відношенням довжина/ширина.

Вушка за формою - гострі, язичок – середньо виявлений.

Біологічні та господарські показники

Сорт Муза білоцерківська - безостий, середньо рослий, середньо стиглий, має підвищену стійкість до вилягання (бал 8), підвищену зимостійкість (бал 8), високу посухостійкість (бал 9). Має підвищену стійкість до борошнистої роси, септоріозу листя, фузаріозу колоса та до корневих гнилей.

Сорт – високоврожайний. За 2 надзвичайно посушливі роки державного сортовипробування (2016 і 2017) Муза білоцерківська за урожайністю перевершила умовний стандарт в усіх зонах України. Так, в середньому по всіх сорто дослідних станціях одержано 6,03 т/га , що склало прибавку 0.32т/га. Потенційна урожайність сорту висока: в 2016р. в зоні Лісостепу у філії Вінницького ОДЦЕСР одержано по 9,3 т/га. В 2017р в Черкаській філії ОДЦЕСР його урожайність склала 9,6 т/га.

За хлібопекарськими якостями сорт стабільно показує добрі і відмінні результати.

ГРАЦІЯ БІЛОЦЕРКІВСЬКА

НОВИНКА

Пшениця м'яка озима створена методом гібридизації географічно віддалених сортів Бранішовіце (BR) 633 (Чехія) / Олеся (БЦДСС).

Автори сорту: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Дубова О.А., Чайка А.М.

Рекомендується для вирощування в Лісостепу, Степу і Поліссі України, цінна пшениця.

Свідоцтво про державну реєстрацію № 170949 від 22.03.2017, патент № 170824.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Різновидність *еритроспермум*. Колос остистий, циліндричний, середньо щільний, білий. На колосі, прапорцевому листку, соломині - сильний восковий наліт. Плече колоскової луски середньої ширини, скошене, зубець квіткової луски середній за довжиною, середньо зігнутий. Зернівка червона крупна, маса 1000 - 45-52г.

Біологічні та господарські показники

Сорт середньоранній, виколошується на 2-3 дні пізніше ранньостиглого сорту Білоцерківська напівкарликова.

Висота рослин вище середнього - в 2014 і 2016рр. вона становила 126 см., а в 2015 - 116 см. Сорт середньо стійкий до вилягання.

Зимостійкість підвищена – 8,2-8,8 балів.

Сорт досить стійкий до ураження найбільш шкочинними хворобами. Стійкість до борошнистої роси – 8,3-8,9 балів, бурої іржі – 8,8-9,0 балів, до фузаріозу колоса – 8,8 - 9,0 балів. Ступінь ураження звичайними кореневими гнилями становить 3,5 %.

Сорт посухостійкий – 8,6-9,0 бала.

Потенційна врожайність сорту висока: в 2015 році, за результатами державного сортопробування, перевага його над умовним стандартом по всіх зонах України становила від +0,3 до +0,6 т/га. На Маньківській ДСДС (Черкаська обл.) було отримано по 10,2 т/га, у Вінницькому ОДЕЦСР – 8,8 т/га, в Сумському ОДЕЦСР – 10,9 т/га, в Тернопільському ОДЦЕСР – 8,4 т/га, на Андрушівській ДСДС (Житомирська обл.) – 8,9 т/га, на Кіровоградській ДСДС – 7,9 т/га.

Результати державного сортовипробування в 2016 році також показали значну перевагу сорту над стандартом по всіх зонах України (від +0,2 до 0,9 т/га). Так, на Андрушівській ДСДС урожайність сорту становила 8,3 т/га, на Городенківській ДСДС (Івано-Франківська обл.) – 7,3 т/га, на Прилуцькій ДСДС (Чернігівська обл.) – 7,4 т/га; у Вінницькому ОДЦЕСР – 10,3 т/га, в Сумському ОДЦЕСР – 9,3 т/га, в Тернопільському ОДЦЕСР – 8,1 т/га; на Кіровоградській ДСДС – 8,0 т/га, на Первомайській ДСДС (Миколаївська обл.) – 8,1 т/га.

Хлібопекарські якості сорту добрі та відмінні. Так, в конкурсному сортовипробуванні на Білоцерківській ДСС в 2016 році за урожайності 9,68 т/га вміст клейковини в зерні складав 31,6 %, ІДК- 88од. пружність тіста - 5 балів. Сорт занесений до Державного реєстру сортів рослин України з 2017 року.

ЛЕГЕНДА БІЛОЦЕРКІВСЬКА

НОВИНКА

Сорт пшениці м'якої озимої створений шляхом гібридизації сортів, які належать до різних екотипів : Одеська 51 / Киянка // Миронівська 33.

Автори сорту: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Дубова О.А., Чайка А.М., Лозінський М.В.

Свідоцтво про державну реєстрацію № 170928 від 22.03.2017, патент № 170821.

Рекомендується для вирощування в Лісостепу, Степу і Поліссі України,

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Різновидність *лютесценс*. Колос безостий, циліндричний, середньощільний, білий. На квіткових лусках верхніх колосків колоса є короткі, до 2см, зубці. На колосі, прапорцевому листку, соломині - сильний восковий наліт. Плече колоскової луски середнє, піднесене, зубець короткий, дуже зігнутий. Зернівка - червона крупна, маса 1000 зерен – 45-50г.

Біологічні та господарські характеристики

Сорт - середньопізній, виколошується на 4-5 днів пізніше середньостиглого сорту Перлина лісостепу та на 8-10 днів - від ранньостиглого сорту Білоцерківська напівкарликова..

Зимостійкість та посухостійкість, за оцінками державного сортовипробування, вище середнього, складають відповідно 8,7-8,9 та 8,7-9,0 балів за 9-бальною шкалою.

Середньорослий, висота рослин коливається залежно від умов року від 102см (в 2015р.) до 115см (в 2016р.) , має підвищену стійкість до вилягання – 8,6-8,8 балів.

Має високу стійкість до ураження борошнистою росою – 7,9-9,0 балів, бурою іржею – 8,7-8,9 балів, корневими гнилями – 8,7- 9,0 балів і фузаріозом колоса – 8,1-9,0 балів.

Потенційна врожайність сорту висока: в стресових умовах 2014 року на Прилуцькій ДСДС (Чернігівська обл.) урожайність сорту становила 7,8 т/га (+0,6 т/га до умовного стандарту), в Сумському ОДЦЕСР – 9,4 т/га (+0,9 т/га), в Тернопільському ОДЦЕСР – 7,2 т/га (+0,7 т/га).

В більш сприятливому 2015р. на Маньківській ДСДС (Черкаська обл.) було отримано зерна по 9,5 т/га, на Андрушівській ДСДС (Житомирська обл.) – 9,3 т/га, у Вінницькому ОДЦЕСР – 8,8 т/га, на Кіровоградській ДСДС – 8,3 т/га.

В 2016 році, за результатами державного сортовипробування, сорт мав перевагу над умовним стандартом по всіх зонах України (від +0,2 до +0,9 т/га). В тому числі у Вінницькому ОДЦЕСР урожайність сорту становила 10,1 т/га, на Кіровоградській ДСДС – 9,6 т/га, на Первомайській ДСДС (Миколаївська обл.) – 9,0 т/га, в Сумському ОДЦЕСР – 8,7 т/га, в Тернопільському ОДЦЕСР – 8,8 т/га, на Андрушівській ДСДС – 7,9 т/га, на Городенківській ДСДС (Івано-Франківська обл.) і Прилуцькій ДСДС – 7,7 т/га.

За хлібопекарськими якостями сорт відноситься до сильних пшениць. Так, в 2015 році за урожайності зерна 8,91 т/га вміст клейковини склав 28% , ІДК 77од., а в 2016 р. за урожайності 7,42 т/га, відповідно - 30,1%, 68 од., сила борошна протягом років випробування становила понад 340 о.а.

Агротехнічні вимоги. За даними проведеного на Білоцерківській селекційній станції вивчення сортової агротехніки в різні за погодними умовами роки, сорт Легенду білоцерківську віднесено до інтенсивно типу. Для реалізації високого потенціалу продуктивності сорту з урахуванням підвищеної адаптивності його до несприятливих ґрунтово кліматичних умов та стійкості до вилягання Легенду білоцерківську рекомендується розмішувати по кращих попередниках і застосовувати підвищені дози мінеральних добрив.

ЗОРЕПАД БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ

НОВИНКА

Сорт пшениці м'якої озимої створений методом внутрішньовидової гібридизації : Мирлебен / ЧРМ* Лютесценс 301// Перлина лісостепу.

Автори сорту: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Дубова О.А., Чайка А.М. Свідоцтво про державну реєстрацію № 170948 від 22.03.2017, патент №170823

Рекомендується для вирощування в Лісостепу, Степу і Поліссі України, ціна пшениця

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Різновидність *лютесценс*. Колос безостий, циліндричний, середньої щільності, білий. На верхівці колоса квіткові луски мають зубці довжиною 1-2см. На колосі, прапорцевому листку, соломині - сильний восковий наліт. Висота рослин середня. Плече колоскової луски середньої ширини, піднесене, зубець дуже короткий, ледь зігнутий. Зернівка червона крупна, маса 1000 зернин – до 52г.

Біологічні та господарські показники

Сорт середньоранній, виколошується на 2-3 дні раніше середньостиглого сорту Перлина лісостепу. Зимостійкість висока – 8,6-8,8 балів.

Сорт можна віднести до низькорослих – на 5-10 см нижчий від стандартного сорту Перлина лісостепу, має високу стійкість до вилягання – 8,8-9,0 балів.

Сорт досить толерантний до основних хвороб: стійкість до борошнистою росою складає 8,3-8,4 балів, до бурої іржі – 8,5-9,0 балів, корневих гнилей – 8,8-9,0 балів, фузаріозу колоса – 8,7-9,0 балів.

Сорт має підвищену посухостійкість – 8,5-9,0 балів.

Потенційна врожайність сорту висока. Так, за результатами державного сортовипробування, в 2015 році сорт мав перевагу над умовним стандартом по всіх зонах України (від +0,2 до +0,6 т/га). На Маньківській ДСДС (Черкаська обл.) було отримано 9,8 т/га, у Вінницькому і Сумському ОДЕЦСР – 9,0 т/га, на Андрушівській ДСДС (Житомирська обл.) – 8,6 т/га, на Кіровоградській ДСДС – 9,2 т/га.

Результати державного сортовипробування в 2016 році показали значну перевагу сорту над стандартом в Лісостепу (+0,3 т/га) і, особливо, в Степу України (+1,4 т/га). У Вінницькому ОДЦЕСР урожайність сорту становила 8,9 т/га, в Сумському ОДЦЕСР – 8,8 т/га, в Тернопільському ОДЦЕСР – 8,3 т/га; на Кіровоградській ДСДС – 10,9 т/га, на Первомайській ДСДС (Миколаївська обл.) – 8,3 т/га; на Андрушівській ДСДС – 7,6 т/га, на Городенківській ДСДС (Івано-Франківська обл.) – 7,3 т/га.

Хлібопекарські якості сорту добрі та відмінні. В сортовипробуванні на Білоцерківській ДСДС в 2015р. , за урожайності 9,0 т/га, зерно сорту Зорепад б.ц. містило клейковини 29,8 % при ІДК 90 од. і пружності тіста 4,0 бала (за 5-бальною шкалою). В 2014 р., за урожайності 5,84т/га , зерно містило клейковини 36,2 %, при 88 од. ІДК і пружності 5 балів. Сорт відноситься до цінних пшениць.

Вивчення сортової агротехніки показало , що він належить до групи інтенсивних сортів і рекомендується до вирощування по кращих попередниках та потребує високих агрофонів.

Сорт Зорепад білоцерківський занесений до Державного реєстру сортів рослин України з 2017року.

* ЧРМ - чорнобильський радіомутант

ВОДОГРАЙ БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ

Створений шляхом внутрішньо-видової гібридизації сортів Елегія і Перлина лісостепу.

Автори сорту: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Чайка А.М., Дубова О.А.

В Реєстрі сортів рослин України з 2014 року, рекомендований для вирощування в Лісостепу і Поліссі України, цінна пшениця.

Свідоцтво про державну реєстрацію № 141030 від 04.12.2014, патент №140789.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Різновидність лютесценс. Колос безостий, білий, циліндричний за формою, середній за щільністю і довжиною. На верхівці колоса наявні зубці середньої довжини. На колосі, на піхві прапорцевого листка та на верхньому міжвузлі – сильний восковий наліт. Висота рослин середня. Плече нижньої колоскової луски – середнє, пряме, зубець – короткий, ледь зігнутий. Зернівка червона крупна.

Біологічні та господарські показники

Середньостиглий, виколошується на 4-5 днів пізніше ранньостиглого сорту Білоцерківська напівкарликова.

Зимостійкість висока – 8,6-9,0 балів.аа

Стійкість до вилягання – висока (в стресових умовах 2014 року – 8,3-8,9 балів).

Має високу стійкість проти ураження борошнистою росою – 7,9-8,7 балів, бурю іржею – 8,6-9,0 балів, кореневих гнилей – 8,4-9,0 балів і фузаріозу колоса – 8,4-9,0 балів.

Посухостійкість сорту висока – 8,7-9,0 балів.

Потенційна врожайність сорту висока. Так, в 2012 р. на Маньківській ДСДС (Черкаська область) було отримано 101,8 ц/га (+3,4 ц/га до стандарту); на Білоцерківській ДСС - 72,1 ц/га (+4,7 ц/га); Вовчанській ДСДС (Харківська область) - 62,2 ц/га (+14,8 ц/га); на Андрушівській ДСДС (Житомирська область) - 75,1 (+9.3 ц/га).

В стресових умовах 2014 року в Сумському Держекспертцентрі врожайність Водограю білоцерківського становила 92,8 ц/га (+7,4 ц/га до стандарту); в Тернопільському ДЦЕСР – 69,1 ц/га (+3,7ц/га); на Вовчанській ДСДС (Харківська обл.) – 59,1 ц/га (+2,7 ц/га); в Рівненському ДЦЕСР – 61,7 ц/га (+2,4 ц/га); на Андрушівській ДСДС – 68,6 ц/га (+1,5 ц/га).

В 2015 році на демонстраційному полігоні Дослідної станції луб'яних культур було отримано 70,0 ц/га, Інституту сільського господарства північного сходу НААН – 78,7 ц/га, ТОВ СНК «Селена-плюс» Житомирської обл. – 70,6 ц/га.

На Білоцерківській дослідно-селекційній станції в 2015 році по попереднику вика яра у варіанті без застосування добрив і хімічних засобів захисту одержали по 86,1 ц/га.

Хлібопекарські якості: сорт Водограй білоцерківський відноситься до цінних пшениць.

БІЛОЦЕРКІВСЬКА НАПІВКАРЛИКОВА*

Сорт виведений методом одноразового беккросу сортів Донський напівкарлик / Білоцерківська 47 // Донський напівкарлик з наступним індивідуальним відбором. Автор сорту: Бурденюк-Тарасевич Л.А.

У Реєстрі сортів рослин України з 1999 р, рекомендований для зон Полісся і Лісостепу, визнаний національним стандартом для напівкарликових сортів в цих зонах з 1999 р. Свідоцтво про державну реєстрацію № 03098, патент №0333 від 26.05 2003 р.

Відмінні особливості та апробаційні ознаки

Сорт напівкарликовий, висота рослин 71-80 см, має добре виражений восковий наліт на листках та колосі в фазах цвітіння та формування зерна. Відноситься до різновидності еритроспермум. Форма куща прямостояча. Колос остистий, циліндричний, білий, середньої довжини та щільності. Колоскова луска ланцетовидна: плече пряме, вузьке; зубець колоскової луски гострий, довжиною до 2 мм, ледь нахилений у бік колоска.

Зернівка крупна, червона, маса 1000 - 48-50г.

Біологічні та господарські показники

Ранньостиглий: викалошується на 5-6 днів раніше сортів Перлина лісостепу і Миронівська 65. Тривалість вегетаційного періоду в середньому 264 дні.

Зимостійкий: в сувору безсніжну зиму 1996/97 року не загинув в жодному з дослідів на державних сортовипробувальних станціях і одержав оцінки після зими від 4.3 до 4.7 бала. В екстремальних умовах зимівлі 2002-2003р., коли льодяна кірка на Білоцерківській ДСС покривала посіви протягом 90 діб, сорт вижив в усіх розсадниках розмноження.

Посохустійкість висока: в посушливому 1996 році в державному випробуванні сорт перевершив за урожаєм зерна середній національний стандарт на 7.2 %. В умовах посухи 2013 року в агродосліді сорт дав прибавку 23 % до стандартного варіанту в результаті внесення мікродобрива +КАС і 28 % при дробному внесенні добрив протягом вегетації (N₁₇₃).

Стійкий до проростання на пні, до вилягання та до бурої іржі.

Середньостійкий до борошнистої роси, фузаріозу колоса та до корневих гнилей.

Високопродуктивний: належить до інтенсивних сортів, потенційна урожайність висока, в 1993 році на Білоцерківській селекційній станції в сортовипробуванні по гороху одержано по 96,5 ц/га. В зоні Полісся максимальний урожай -- 65,8 ц/га - одержано на Андрушівській ДСВС Житомирської обл. в 1997р. В зоні Лісостепу за роки випробовування (1996-1998 рр.) максимальний урожай - 82,6 ц/га - одержано на НДЦ "Сорт" Київської області. В 2015р. в агродосліді на БДСС максимальний урожай склав 87,1ц/га.

Цінний за хлібопекарськими якостями. За даними лабораторії Держкомісії, вміст білку в зерні по попереднику кукурудза становив 12,7%, по багаторічних травах - 14,1%, вміст клейковини відповідно - 27,4% і 31,5%, сила борошна 344 і 378 од., об'єм хліба з 100 г борошна - 1140 мл, загальна хлібопекарська оцінка - 4,3 бала. **Сорт високопластичний, відмінну якість зерна має щорічно і, практично, по всіх попередниках.**

Особливості технології вирощування

В зв'язку з тим, що сорт відноситься до інтенсивного типу, для реалізації потенціалу продуктивності потребує кращих попередників, добре реагує на підвищені дози добрив, особливо після кукурудзи. На типових чорноземах оптимальними є дози $N_{80} P_{120} K_{120}$. Хороші результати дає весняне прикореневе підживлення в дозі N_{40} зерновою сівалкою при температурі ґрунту на глибині 10 см - 7-8°C та позакореневе підживлення карбамідом в бакових сумішах з фунгіцидом і гербіцидами в фазі виходу в трубку. В зв'язку з короткостебловістю сорту, виключне значення має боротьба з забур'яненістю посівів: внесення гербіцидів, кращі попередники, ретельна підготовка поля до посіву, оптимальні строки і норми висіву.

Строки сівби- середина оптимальних строків для кожної зони.

Норма висіву- 5,5 млн. схожих насінин на гектар. Глибина посіву 3-5 см; в посушливих умовах обов'язкове післяпосівне коткування рубчастими котками. У зв'язку зі скоростиглістю сорт потребує своєчасного збирання врожаю.

*При характеристиці продуктивності білоцерківських сортів використані дані з книг «Каталог сортів рослин, придатних для поширення в Україні»//Державна служба з охорони прав на сорти рослин,Київ,2003-2016 рр, а також дані дослідів з сортової агротехніки, які щорічно проводяться на Білоцерківській ДСС.

** Препарати для боротьби з хворобами практично є однаковими для усіх сортів і рекомендації по технологіях їх застосування описані в інструкціях до них. В наших же дослідженнях вивчалась ступінь розвитку найбільш шкодочинних хвороб пшениці озимої залежно від генотипу сорту і його фенотипового прояву та доцільність використання хімічного захисту при тих чи інших умовах вирощування.

О Л Е С Я

Сорт озимої м'якої пшениці **Олеся** виведений методом внутрішньовидової гібридизації сортів Кавказ / Мутант 3// Киянка з наступними індивідуальними відборами в F₃ та F₆.

Автори: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Чайка А.М.

У Реєстрі сортів рослин України з 2001р, рекомендований для зон Полісся і Лісостепу. Свідоцтво про державну реєстрацію № 03099,

патент № 0314 від 17.03.2003р.

Відмінні особливості та апробаційні ознаки

Сорт відноситься до різновидності ерітроспермум, колос остистий, циліндричний, білий, зернівка червона крупна.

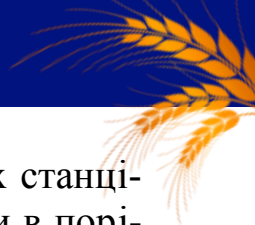
Зубець колоскової луски довгий, дзьобоподібний; плече підняте, середньої ширини, восковий наліт на колосі, листках та стеблі відсутній, прапорцевий лист похилий. Рослини в фазах колосіння і формування зерна мають яскраво-зелене забарвлення, восковий наліт відсутній. Сорт напівкарликовий: в 1998 році по попереднику кукурудза мав висоту 77, по гороху - 82, по чорному пару - 86 см, має підвищену кущистість після відновлення весняної вегетації

Біологічні та господарські показники

Середньоранній: виколошується на 5-6 днів раніше середньостиглого сорту Перлина лісостепу, вегетаційний період в Степу 266, в Лісостепу - 277-285 днів.

Зимостійкість вище середньої: в безсніжну морозну зиму 1997 р. в конкурсному сортовипробуванні сорт одержав оцінку 4,2, при оцінці стандартів Миронівська 61 - 3,4, Донська н/к - 2,7 бала. Має підвищену стійкість до випрівання: в 1999 році оцінка Олесі після зими була 4,2, стандартів, відповідно, - 2,8 і 3,5 бала.

Посуhostійкість висока: в посушливому для Степу 1998 році, за даними Саратської ДСВС Одеської області, сорт Олеся одержав оцінку 4,8 при оцінці стандарту - Донецька 48-3,5 бала; на Новоодеській ДСВС Миколаївської області Олеся - 5,0, а стандарти - Одеська 132 і Одеська 162 - по 4,0, Альбатрос одеський і Фантазія одеська - по 3,5 бала.

До **бурої іржі** сорт досить резистентний, на сортовипробувальних станціях, де спостерігалась епіфітотія цієї хвороби, одержано такі показники в порівнянні з національними стандартами: на Саратській СВС- Олесья уразилася на 19,5%, Донецька 48 - 70%, Альбатрос одеський- 56%; на Первомайській СВС Олесья - на 13%, стандарти - на 26%.

Високопродуктивний: в сортовипробуванні на Білоцерківській дослідно-селекційній станції середній урожай за 1996-97 рр. склав 61,6 ц/га. За роки державного випробовування в зоні Полісся в 26 сортодослідах в середньому по всіх попередниках одержано 43,2 ц/га з гарантійним відхиленням від національних стандартів +9,3 %. Середня урожайність сорту на Державних сортостанціях Лісостепу склала 47 ц/га, на Крижопільській ДСВС Вінницької області урожай становив 70,3ц/га (+6,1%), на Глухівській ДСВС Сумської обл, - 53,4ц/га (+6,1%).

Надійні прибавки одержані в 1998 році в Степу України. Так , на Жовтневій ДСВС АР Крим зібрано по 55,3 ц/га (+7,5 % до стандарту); на Ізмаїльській ДСВС Одеської обл.- 55,5 ц/га (+8,0%), Саратській - 57.9 ц/га (+18,6 %), Балтській - 54,1 ц/га (+19,1 %), Новотроїцькій Херсонської області - 53,2 ц/га (+11,5%).

Потенційна врожайність сорту - висока: в сприятливому для озимої пшениці 2004 р. в ПОСП "Радівське" Вінницької області на площі 230 га одержано по 93 ц/га. В

Хлібопекарські якості: сорт віднесений до цінних пшениць, вміст білку в зерні - 14,0%, клейковини - 30%, ІДК - 80 о.п., W - 299о.а., об'єм хліба з 100 г борошна - 1105 мл, загальна хлібопекарська оцінка - 4,1 бала

Особливості технології вирощування

Сорт відноситься до напів-інтенсивного типу. Завдяки підвищеним зимо-та посухостійкості, сорт екологічно пластичний, може вирощуватись по будь-якому попереднику, крім зернових колосових. Але не дивлячись на те, що він відноситься до напівкарликів, в роки з достатньою кількістю вологи в весняний період сорт може вилягти.

Оптимальна норма висіву 5,0 млн. схожих насінин на гектар в залежності від строків сівби, попередника, наявності вологи в ґрунті.

Строки сівби - кінець оптимальних для конкретної зони.

ПЕРЛИНА ЛІСОСТЕПУ

Сорт озимої м'якої пшениці **Перлина лісостепу** виведений методом складного внутрішньовидового схрещування сортів - Безоста 1/ Білоцерківська 198/ Білоцерківська 21// Миронівська 27 з наступним індивідуальним відбором.

Автори: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Чайка А.

У Реєстрі сортів рослин України з 2001р., рекомендований для вирощування в зонах Полісся і Лісостепу, визнаний національним стандартом для середньо рослих сортів цих зон. Свідоцтво про державну реєстрацію № 03100. від 1.01.2001р. Патент № 0313 від 17.03 2003.

Відмінні особливості та апробаційні ознаки

Сорт відноситься до різновидності лютесценс, колос циліндричний, білий, безостий з кільовими зубцями середньої довжини на верхівці колоса; зернівка червона крупна, маса 1000 насінин 43 г.

Плече колоскової луски дуже широке, пряме, зубець короткий, злегка зігнутий. На колосі, прапорцевому листку, соломині - сильний восковий наліт. Прапорцевий лист розміщений вертикально. Рослина середньої висоти - 88-100 см з міцним стеблом.

Біологічні та господарські показники

Середньостиглий: виколошується на 5-6 днів пізніше ранньостиглих сортів Білоцерківська напівкарликова і Олеся.

При **проморожуванні** сорт показав середню і вище середню зимостійкість, має підвищену стійкість до випрівання і до зимових коливань температур, зимостійкість в польових умовах становила 4.4 – 4.7 бали (за 5-бальною шкалою).

Посухостійкість підвищена – 4.5 бали. До **бурої іржі** сорт резистентний, в епіфітотійному 1998р. в умовах селекційної станції він уразився цією хворобою на 5%. при враженні Миронівської 61 на 59%, менше стандарту уражується і борошнистою россою, до фузаріозу колоса середньо стійкий.

Сорт досить стійкий до проростання на пні, стійкий до вилягання та осипання. **Високопродуктивний:** в посушливому 1999р, за даними державного сортовипробування, в 33-х сортодослідах Лісостепу України середній урожай цього сорту був 44,3 ц/га, що на 6,1 ц/га, або на 16,6% перевищило урожай середнього національного стандарту, а в зоні Полісся в 23 сортодослідах в середньому одержано по 48,3 ц/га, що вище стандарту на 8.3 ц/га, або на 21,6%. Максимальний урожай сорту- 80,2ц/га- одержаний в 1999 році на Горхівській ДСВС Волинської області.

У виробничих посівах АФ "Мрія" Володарського району Київської області в 2002 році одержано зерна по 78 ц/га на площі 200 га; в ТОВ "Правда" Львівської області на 186 га - по 74 ц/га. В демонстраційних дослідах в Підліснівській філії НВП "Райз-Агро" в 2004 р. одержано по 84,0 ц/га. В агродосліді БЦДСС на контрольному варіанті без добрив в 2015 році одержано по 91/ ц/га.

За хлібопекарськими якостями сорт віднесений до цінних пшениць, за даними Лабораторії якості Держкомісії, в середньому вміст клейковини становив 28.4%, білку - 13.2%, ІДК - 65 о.п.

Особливості технології вирощування

Завдяки стійкості до вилягання і вертикальному положенню прапорцевого листка норму висіву доцільно збільшувати до 5.5 млн. схожих насінин на гектар.

Рекомендований строк сівби - середина і кінець оптимальних строків для конкретної зони.

Сорт інтенсивного типу, добре реагує на внесення мінеральних добрив. Для одержання високої якості зерна при рості врожайності до 7-10 т/га потрібно збільшувати норму внесення азотних добрив до 80-120 кг/га, в залежності від родючості ґрунтів.

В роки з дощовою погодою в фазах колосіння і цвітіння пшениці для захисту від фузаріозу колосу і зерна обов'язковою має бути обробка посівів фолікуром БТ - 1л/га, або фальконом 46% к.е. – 0,6л/га.

Е Л Е Г І Я

Сорт пшениці м'якої озимої **Елегія** виведений методом внутрішньовидового схрещування сортів Прибой / Білоцерківська 18/ Миронівська 61 з наступними індивідуальними доборами.

Автори: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Чайка А.М.

Сорт **Елегія** занесений до Реєстру сортів рослин України з 2003 року. Рекомендований для вирощування в зонах Лісостепу і Полісся України. Сорт занесений до Реєстру сортів Турецької республіки.

Свідоцтво про державну реєстрацію № 03096 від 12.02.2003, патент № 0612.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Сорт відноситься до різновидності лютесценс. Колос безостий, веретеноподібний, довгий, середньої щільності. Кільовий зубець квіткової луски на верхівці колосу довгий; плече колоскової луски широке, пряме; зубець колоскової луски короткий, прямий. Зернівка червона, крупна. Прапорцевий листок, колос і соломка мають середньо виявлений восковий наліт. Рослини середньої висоти, 95-105 см

Біологічні та господарські показники

Сорт середньостиглий, виколошується на 5-6 днів пізніше ранньостиглого сорту Білоцерківська напівкарликова, тривалість вегетаційного періоду 280-284 дні.

Морозостійкість при проморожуванні вище середнього, має підвищену стійкість до випрівання, зимових коливань температури, льодяної кірки, добре витримує досить суворі зимові умови Сходу України.

Посухостійкість вище середнього - 8,4 бали.

Стойкість до **вилягання** 8,0 балів. Середньо стійкий до проростання на пні.

До **бурої іржі, борошнистої роси та фузаріозу колосу** має підвищену резистентність, досить стійкий до **звичайної кореневої гнилі**.

За даними Державної служби з охорони прав на сорти рослин, сорт є **високопродуктивним**: в складний за погодними умовами для озимих культур вегетаційний період 1999/2000рр. показав хороші результати на багатьох сортовипробувальних станціях. Так, на Миргородській СДС по попереднику чорний пар урожай Елегії склав 42,0 ц/га, при урожаї стандартів - Українки одеської - 30,1 ц/га, Альбатроса одеського - 31,8 ц/га. На Прилуцькій ДСВС Чернігівської області по багаторічних травах урожайність Елегії становила 42,3 ц/га, Поліської 90 - 37,7 ц/га, Миронівської 61 - 33,9 ц/га. Рекордним для 2000 року виявився врожай Елегії на Крижопільській ДСВС - 64,8 ц/га.

В демонстраційних дослідах в Підліснівській філії НВП "Райз-Агро" в 2004 р. одержано по 92,4 ц/га.

В середньому за три роки (2000-2002) на державних сортовипробувальних станціях по кращих попередниках сорт Елегія дав урожай в зоні Лісостепу 52,7 ц/га, в зоні Полісся - 49,9 (+8,4 ц/га до середнього стандарту).

Хлібопекарські якості добрі та відмінні, в урожаї 2002 року вміст клейковини в залежності від попередника і родючості ґрунту коливався від 28 до 38% при ІДК - 70-80 од. Вміст білку в зерні в середньому склав 13,9%, об'єм хліба з 100 г борошна - 1100 мл, сила борошна - 337 о.а. Сорт віднесений до цінних пшениць, напівінтенсивного типу вирощування.

Особливості технології вирощування

Строки сівби - кінець загальноприйнятих для конкретної зони. Так, в 2012/2013 р. на БЦДСС по попереднику горох при сівбі 20.09 одержано врожай 45,4, а при сівбі 03.10 відповідно - 61,4 ц/га, тобто прибавка від пізнього строку склала +16,0 ц/га.

Норма висіву - 5-5,5 млн. схожих насінин на 1 га.

Я С О Ч К А

Сорт озимої м'якої пшениці **Ясочка** виведений методом схрещування ЧРМ Лютесценс 147 із сортом озимої пшениці Напівкарлик з наступним індивідуальним добором.

Автори сорту: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Чайка А.М., Батуревич О.А.

В Реєстрі сортів рослин України з 2006, свідоцтво про державну реєстрацію № 06069 від 01.01.2006, **рекомендований**

для вирощування в зоні Лісостепу України.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Сорт Ясочка відноситься до різновидності *ерітроспермум*, кущ напіврозлогий, рослини середньої висоти – до 104 см. Восковий наліт на піхві прапорцевого листка і на верхньому міжвузлі сильно виражений, на колосі помірний. Колос остистий, білий, пірамідальної форми, середньої довжини і щільності. Остюки білі, середньої довжини. Зубець колоскової луски короткий, ледь зігнутий, плече – пряме, широке. Зернівка крупна, червона, овально-видовжена. Маса 1000 насінин 47-50 г.

Біологічні та господарські показники

Середньостиглий, тривалість вегетаційного періоду в зоні Лісостепу в середньому 288 днів.

Зимостійкість сорту в умовах проморожування - середня і вище середня. В польових умовах за роки випробування зимостійкість становила 8.7-8.9 бала.

Посухостійкість висока.

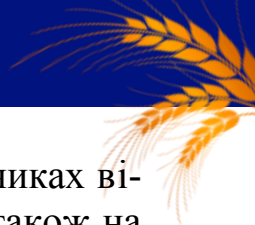
Досить стійкий до вилягання,

Має підвищену **стійкість до бурої іржі, борошнистої роси**, середнього, стійкий до **септоріозу**, досить резистентний до **фузаріозу колоса і кореневих гнилей**.

Стійкість до **осипання** – 8.1 – 8.2 бала.

Стійкість до **посухи** 8.4-8.5 бала. Маса 1000 зерен – 45.6 – 46.6 г

Високопродуктивний: за три роки державного сортовипробування в зоні Лісостепу в середньому по кращих попередниках одержано 66,6 ц/га, що на 8,6

ц/га (або на 14,9%) гарантовано вище стандарту, а по гірших попередниках відповідно 65,5 ц/га (+13,8 ц/га, +26,9%). Хороші результати одержані також на сортодослідних станціях зони Полісся. Так, в 2005 році на Прилуцькій ДСС Чернігівського ДЦЕСР по гірших попередниках урожайність сорту Ясочка склала 75,1 ц/га (+26,5 ц/га, або +55,2 % до умовного стандарту), а по кращому попереднику, відповідно - 74,4 ц/га (+25,1 ц/га; +51,4%). У Волинському ДЦЕСР в 2004 році урожайність Ясочки склала 77,9 ц/га (+32,2 ц/га; +70,8 % до стандарту).

Найвищу урожайність – 85,3 ц/га, з гарантованим відхиленням від умовного стандарту +33,5 ц/га, або +65,6 %, одержано в 2004 році на сортодослідній станції Вінницького ДЦЕСР, а в 2005р. – 84,2 ц/га (+32,0 ц/га; +62,2%)- по гірших попередниках- в зоні Степу на Васильківській ДСС Дніпропетровського ДЦЕСР.

Хлібопекарські якості: сорт віднесений до цінних пшениць, вміст клейковини в зерні 27-32 %, білка – 13,5-14,0%, ІДК 80 одиниць, об'єм хліба з 100 г борошна – 990-1000 мл.

Особливості технології вирощування

Строки сівби – кінець оптимальних.

Норма висіву – 5,5млн. схожих насінин на 1 га.

Л И Б І Д Ь

Сорт озимої пшениці **Либідь** виведений методом гібридизації ЧРМ Лютесценс 147 / Новоукраїнка білоцерківська з наступними багаторазовими індивідуальними відборами.

Автори сорту: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Чайка А.М., Батуревич О.А.

Сорт Либідь занесений до **Реєстру сортів рослин України на 2006 рік**, Свідоцтво про державну реєстрацію сорту № 06068 від 01.01.2006р. Патент № 0611. Дата пріоритету 19 лютого 2004 р.

Рекомендований для вирощування в усіх зонах України: Поліссі, Лісостепу і Степу.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Сорт відноситься до різновидності *лютесценс* Колос безостий, білий, циліндричної форми, середньої довжини і щільності. Зубці квіткових лусок на верхівці колосу середньої довжини. Ширина плеча колоскової луски середня, форма плеча округла; довжина зубця колоскової луски коротка, форма зубця ледь зігнута. Зернівка крупна, продовгувата, червона. Восковий наліт на піхві прапорцевого листка і на колосі помірний. Рослини середньої висоти – 93-105см.

Біологічні та господарські показники

Сорт **середньостиглий**, виколошується на 5-6 днів пізніше ранньостиглого сорту Білоцерківська напівкарликова.

Зимостійкість підвищена, задовільно витримав 90-денну льодову кору 2003 року в умовах БЦДСС.

До бурої іржі, борошнистої роси, септоріозу сорт має підвищену резистентність, до **фузаріозу колоса і кореневих гнилей** – на рівні стандартних сортів.

Середньорослий, має підвищену стійкістю до вилягання.

Сорт інтенсивного типу. Високопродуктивний. В середньому за два роки державного випробування (2004, 2005р.) в 15 сортодослідах Лісостепу по кращих попередниках урожайність зерна склала 70,0 ц/га – на рівні умовного

стандарту, а по гірших – 64,3 ц/га, що на 12,6 ц/га, або на 24,6 % вище стандарту. В зоні Полісся в 8 точках державного випробування за цей же період урожайність сорту становила по кращих попередниках 59,6 ц/га (+10,3 ц/га; +21,1 %), по гірших – 54,6 ц/га (+2,9 ц/га; +12,4%).

В 2004 році по 87,7 ц/га (+36,0 ц/га, +70,4 %) одержано у Вінницькому ДЦЕСР і по 88,0 ц/га (+30,0 ц/га; +52,3 %) в Центрі сортознавства та сортовивчення в Київському ЦЕСР.

В 2005 році на Прилуцькій ДСС Чернігівського ДЦЕСР урожайність Либідь по гіршому попереднику склала 77,0 ц/га (+28,4 ц/га; +59,2% до стандарту), а по кращому відповідно – 79,7 ц/га (+30,5 ц/га; +62,4%). Добре показав себе сорт і в зоні Степу. Так, на Васильківській ДСС Дніпропетровського ДЦЕСР урожайність Либідь склала 81,2 ц/га, (+29,0 ц/га, +56,4 %); на Кіровоградській ДСС по кращому попереднику - 75,5 ц/га (+11,0 ц/га, +17,1 %), по гіршому попереднику відповідно 81,4 ц/га (+29,3 ц/га, +56,8 % до ст.); на Первомайській ДСС - 78,2 ц/га (+26,1 ц/га, +50,6 %).

Найбільшу врожайність сорту Либідь одержано в 2005 році на Миргородській ДСДС Полтавського ДЦЕС – по 91.3 ц/га (+33.3 ц/га до стандарту)- та в 2006 році на Білоцерківській ДСДС – 96.0 ц/га, що перевищило урожайність стандартного сорту Подолянка на 8.9 ц/га.

Хлібопекарські якості: сорт віднесений до сильних пшениць, за даними державного сортовипробування, вміст білку 14,0%, клейковини 29,6-30,1 %, ІДК 75 од., сила борошна W-319 о.а., об'єм хліба з 100 г борошна 1240 мл.

Особливості технології вирощування

Строки сівби – кінець оптимальних.

Норма висіву – 5,5-6,0 млн. схожих насінин на 1 га.

Ц А Р І В Н А

Сорт озимої м'якої пшениці **Царівна** виведений методом схрещування ЧРМ Білоцерківський 47- скверхед /Одеська 162 з наступним індивідуальним добором в F₃.

Автори: Л.А.Бурденюк-Тарасевич, А.М.Чайка

В Реєстрі сортів рослин України з 2008 року, свідоцтво про державну реєстрацію № 08104, від 23.01.2008. Патент №0831 від 01.07.2008.

Рекомендується для вирощування в зонах Лісостепу і Полісся України.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Різновидність *еритроспермум*, кущ напіврозлогий, висота рослини середня (94-104 см), Восковий наліт на піхві прапорцевого листка сильний, на колосі і на верхньому міжвузлі – дуже сильний. Колос остистий, білий, пірамідальної форми, середньої довжини і середньої щільності. Плече колоскової луски скошене, середнє за шириною. Зубець колоскової луски середній за довжиною, ледь зігнутий. Зернівка овально-видовжена, крупна, червоного кольору, маса 1000 насінин 45-50 г.

Біологічні та господарські показники

Середньоранній, виголошується на 3 дні раніше Перлини лісостепу і на 2-3 дні пізніше Білоцерківської напівкарликової.

Зимостійкість, за даними польових дослідів сортостанцій і проморожування в камерах Інституту рослинництва, підвищена.

Середньорослий, стійкість до вилягання – 8,8 бала.

Досить резистентний до основних хвороб, стійкість (у балах)

до борошнистої роси – 8.9 , **до фузаріозу колоса** – 8.2, септоріозу – 8.4; ступінь ураження **кореневими гнилями** – 11.7%, **бурою іржею** – 3.5 % (за шкалою Страхова).

Високопродуктивний. В середньому за 2 роки державного сортовипробування в зоні Лісостепу одержано по 61.2 ц/га, в зоні Полісся – 50.0 ц/га, на рівні стандартного сорту Подолянка.

В 2006 р. в середньому в 6 сортодослідах зони Лісостепу одержано 65.7 ц/га, в 7 сортодослідах зони Полісся -51.1 ц/га, в 7 сортодослідах Степу – 58.5 ц/га. В тому числі у Вінницькому ДЦЕСР урожайність сорту Царівна склала 75,9 ц/га, що вище стандартного сорту Подолянка на 6,9 ц/га; в Черкаському ДЦЕСР на Маньківській ДСДС відповідно 72,9 (+ 10.8 ц/га).

У Тернопільському ДЦЕСР урожайність Царівни становила 52,4 ц/га (+11,4 ц/га до Подолянки), на Бородянській ДСДС – урожайність Царівни 57,0 ц/га, стандартного сорту Подолянка – 34,2 ц/га.

В зоні Степу – на Кіровоградській ДСДС урожайність Царівни – 83,1 ц/га, стандарту Подолянка – 73,8 ц/га, Одеської 267 – 78,3 ц/га. На Березівській ДСС Одеського ДЦЕСР відповідно - 45,2; 38,5 та 40,9 ц/га

Сорт Царівна має підвищену **посухостійкість**, що позначилося на його продуктивності в надзвичайно посушливому 2007 році.

Так, на Бережанській ДСС Київського ДЦЕСР урожайність Царівни склала 59.4 ц/га, а стандартних сортів – Подолянки - 53.5, Крижинки - 54.8 ц/га; На Миргородській ДСДС, відповідно, Царівни – 73,5, Подолянки 67.8, Крижинки – 71.0 ц/га. На Прилуцькій ДСС, відповідно, 72.0, 71.9, 63.7 ц/га.

Хлібопекарські якості: За даними лабораторії державної комісії сорт Царівна віднесений до сильних пшениць: вміст білку в зерні – 14.0-14.2 %, клейковини – 30.1-31.0%, сила борошна $W = 342-375$ о.а., об'єм хліба, 1180 і 1100 мл в зоні Лісостепу і Полісся відповідно.

Особливості технології вирощування

Строки сівби - середина оптимальних.

Норма висіву – 5,5ц/га.

Кращі попередники – горох, кукурудза на зелений корм, вико-овес, сидеральний пар.

Оптимальний строк підживлення аміачною селітрою (2ц/га) - в фазі весняного куціння по тало-мерзлому ґрунту.

ЛІСОВА ПІСНЯ

Сорт озимої м'якої пшениці **Лісова пісня** виведений шляхом схрещування ЧРМ Білоцерківський 47 скверхед № 774 / Одеська 162 з наступним доббором елітних рослин в F₄.

Автори сорту: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Чайка А.М.

Сорт в Реєстрі сортів рослин України з 2009 року, рекомендований для вирощування в Лісостепу і Поліссі України.

Свідоцтво про державну реєстрацію №08271 від 02.09.2008 р. Патент №09013. З 2014 року визнаний національним стандартом для зон Лісостепу і Полісся.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Сорт Лісова пісня відноситься до різновидності *еритроспермум*, кущ напіврозлогий. Восковий наліт на піхві прапорцевого листка і на колосі дуже слабкий, майже відсутній, на верхньому міжвузлі - помірний. Забарвлення листя яскраво зелене; висота рослин середня. Колос остистий, білий, пірамідальної форми, довгий, середньої щільності. Остюки на верхівці колоса короткі. Плече колоскової луски округле, середньої ширини. Зубець колоскової луски середньої довжини, ледь зігнутий. Зернівка крупна, червоного кольору. Маса 1000 насінин 45-49 г.

Біологічні та господарські показники

Середньоранній, виголошується на 3-5 днів раніше Перлини лісостепу і на 3 дні пізніше Білоцерківської напівкарликової.

Зимостійкість підвищена, за польовими даними і в камерах проморожування.

Короткостебловий – висота рослин 83-88 см, стійкість до вилягання 8,5 балів.

Посухостійкість - 9 балів.

Резистентний до листових хвороб і до фузаріозу колоса.

Високопродуктивний: в конкурсному сортовипробуванні селекційної станції в різні роки мав 80-82 ц/га. В середньому за 2 роки державного сорто-

випробування (2006-2007) в зоні Лісостепу урожайність Лісової пісні склала 69.2 ц/га, на рівні стандартного сорту Подолянка.

В 2006 р. в зоні Полісся в 7 пунктах випробування урожайність Лісової пісні була 53.6, Перлини лісостепу – 49.4, Подолянки – 45.3 ц/га. У Волинському ДЦЕСР, відповідно, Лісової пісні - 56.7, Перлини лісостепу – 47.9, Подолянки – 39.2 ц/га. На Андрушівській ДСДС Житомирського ДЦЕСР урожайність Лісової пісні – 58.5, Перлини лісостепу – 43.1, Подолянки – 46.2 ц/га; На Бородянській ДСДС, відповідно, - 62.4, 50.1, 34.2 ц/га. В надзвичайно посушливому 2007 році на Березанській ДСС урожайність Лісової пісні - 60.2 ц/га, стандартів Подолянки – 53.5, Крижинки – 54.8 ц/га; На Вовчанській ДСС, відповідно, Лісової пісні - 78.3, Подолянки – 78.5, Крижинки -74.1 ц/га. Сорт інтенсивного типу. В агродосліді на БЦДСС в 2015 році одержано по 84,5 ц/га.

Хлібопекарські якості. За даними лабораторії Держкомісії, сорт Лісова пісня віднесений до сильних пшениць: вміст білку 14,0%, клейковини 29,0%, сила борошна 331 од, об'єм хліба 1190 мл.

Особливості технології вирощування

Строки сівби - середина оптимальних.

Норма висіву – 5,5млн. схожих насінин на 1 га.

Кращі попередники – горох, кукурудза на зелений корм, вико-овес, сидеральний пар.

РОМАНТИКА

Сорт озимої м'якої пшениці **Романтика** виведений шляхом схрещування ЧРМ Білоцерківський 47 скверхед № 774 /Одеська 162 з наступним доббором елітних рослин в F₄.

Автори сорту: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Чайка А.М.

В Реєстрі сортів рослин України з 2009 року, рекомендований для вирощування в Лісостепу і Поліссі України.

Свідоцтво про державну реєстрацію № 09932 від 8.09.2009р. Патент № 09022.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Різновидність *еритроспермум*. Кущ напівпрямостоячий. Восковий наліт на піхві прапорцевого листка помірний, на колосі та верхньому міжвузлі – слабкий. Колос білий, пірамідальної форми, довгий, середньої щільності. Остюки на верхівці колоса дуже довгі. Плече колоскової луски пряме, середньої ширини. Зубець колоскової луски короткий, середньо зігнутий. Зернівка червона, довга, середньої ширини, крупна, маса 1000 насінин – 45-50г.

Біологічні та господарські показники

Середньоранній, викалошується на 2 дні пізніше Білоцерківської напівкарликової та на 2-3 дні раніше Перлини лісостепу.

Зимостійкість підвищена – 8,6 бала, витримав сувору зиму 2010р. в північно-східних районах України.

Висота рослин 89-104см. Стійкість до вилягання підвищена – 9,0 балів.

Резистентний до ураження борошнистою росою, бурою іржею та септоріозом.

Середньостійкий до фузаріозу колоса та кореневих гнилей.

Сорт **високопродуктивний** – 70,0 - 85,0 ц/га.

В державному сортовипробуванні за 2006-2008 рр. в середньому в 16 пунктах урожайність сорту склала 64,9 ц/га, в тому числі у Вінницькому ДЦЕСР Романтика дала 69,5 ц/га (+ 4,9 ц/га або на 7,7% вище стандарту), на Білоцерківській державній сортовипробувальній станції – 71,2 ц/га (+ 6,7 ц/га; 10,4%), на Миргородській ДСС – 75,1 ц/га (+ 10,6 ц/га; 16,5%), на Вовчанській ДСС – 74,2 ц/га (+ 9,7 ц/га; 15,1%), на Маньківській ДСС Черкаської області – 71,2 ц/га (+ 6,7 ц/га; 10,4%).

Хороші результати одержано також в зоні Степу: на Нікопольській ДСС урожайність Романтики склала 77,9 ц/га (+ 18,6ц/га; 31,7%), на Донецькій ДСС – 70,4 ц/га (+ 11,1 ц/га; 18,9%), на Вільнянській ДСС – 77,8 ц/га (+ 18,6 ц/га; 31,6%), на Кіровоградській ДСС – 66,0ц/га (+ 6,8 ц/га; 11,5%), на Красногвардійській ДСС – 64,6 ц/га (+ 5,3 ц/га; 9,0%), на Березівській ДСС Одеського ДЦЕСР – 67,6 ц/га (+ 8,4 ц/га; 14,3%).

В зоні Полісся за 2 роки державного сортовипробування урожайність сорту Романтика склала 55,8 ц/га (+ 2,8 ц/га до стандарту), в тому числі на Андрушівській ДСС Житомирської області – 58,8 ц/га (+ 5,6 ц/га; 10,6%), в Рівненському ДЦЕСР – 65,4 ц/га (+ 12,2 ц/га; 23,0%), на Прилуцькій ДСС Чернігівської області – 71,3 ц/га (+ 18,1 ц/га; 34,1%).

За хлібопекарськими якостями сорт Романтика відноситься до сильних пшениць. За даними державного сортовипробування, вміст сирого протеїну складає 14 - 15%, сирій клейковини 29 - 32%, об'єм хліба з 100г борошна – 1100мл. Загальна хлібопекарська оцінка – 4,5 - 4,6 бала.

Особливості технології вирощування

Строки сівби кінець оптимальних. Так, в 2012/13р. по попереднику горох при сівбі 20.09 одержано по 55,8 ц/га, а при сівбі 03.10 урожайність склала 84,7(+28) ц/га.

Норма висіву – 5,5млн. схожих насінин на 1 га.

Кращі попередники – горох, кукурудза на зелений корм, вико-овес, сидеральний пар.

ВІДРАДА

Сорт озимої м'якої пшениці Відрада виведений шляхом внутрішньовидової гібридизації сорту Українка білоцерківська / ЧРМ 20104/89.

Автор сорту : Бурденюк-Тарасевич Л.А.

В Реєстрі сортів рослин України з 2010 року, рекомендований для вирощування в усіх зонах України. Свідоцтво про державну реєстрацію №10679 від 22.11.2010р. Патент № 10794.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Різновидність еритроспермум. Восковий наліт на колосі помірний, на верхньому міжвузлі-- сильний; рослини середньо рослі; колос циліндричний, середньо щільний, середній за довжиною, остистий білий; плече колоскової луски середньої ширини, пряме; зубець колоскової луски довгий, ледь зігнутий; зернівка червона довга, маса 1000 - 40-44г.

Біологічні та господарські показники

Сорт **середньостиглий**, довжина вегетаційного періоду 268-282дні.

Зимостійкість підвищена 8,5-9,0 бала.

Посухостійкість - 8,5-9,0 бала.

Середньостійкий до вилягання - 6,9-7,3 бала

Стійкість до осипання - 8,2-9,0 бала

До листових хвороб та фузаріозу колоса середньо резистентний.

Сорт Відрада **високопродуктивний**. За результатами 2-х річних випробувань 2008 і 2009 рр. - середня урожайність на державних сортостанціях в зоні Лісостепу склала 68,6ц/га з гарантійною надбавкою до стандартів + 4,2 ц/га. В зоні Полісся одержано 58,3ц/га +6,2ц/га до стандартів(12%).

Потенційна врожайність сорту висока. Так, за ці роки на Вовчанській ДСДС урожайність Відради склала 70,9ц/га (+6,2ц/га, 9,6%); Хмельницькому

ДЦЕСР- 78,9ц/га (+14,2ц/га, 22,1%); Білоцерківській ДСДС 75,6 ц/га (+10,3 ц/га, 15,9%); Первомайській ДСДС Миколаївського ДЦЕСР 75,6 ц/га (+15,2 ц/га, 25,4%).

Пшениця **надсильна**, відмінний поліпшувач: в 2008 році в зерні, вирощеному на Первомайській ДСДС, за даними лабораторії Держкомісії, відмічено вміст білка 19,2%, клейковини 44,5%, ІДК 75од., сила борошна 649 о.а., об'єм хліба 1450 мл., загальна хлібопекарська оцінка – 9 балів.

В агротехнічному досліді відділу селекції БЦДСС на варіанті з внесенням азоту N173 кг/га одержали зерно з вмістом білка в 2013р.17,6% , клейковини-38,6%, а в 2014 - . відповідно 14,9% і 28,6%.

Сорт придатний для органічного землеробства.

Особливості технології вирощування

Строки сівби – кінець оптимальних для зони вирощування.

Норма висіву – 4,5-5,0 млн. схожих насінин на 1 га.

Кращі попередники – горох, кукурудза на зелений корм, вико-овес, сидеральний пар.

ЩЕДРА НИВА

Сорт озимої м'якої пшениці Щедра нива виведений шляхом схрещування сортів Роазон (Франція)/ Безенчуцька ювілейна (Росія).

Автори сорту: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Чайка А.М., Дубова О.А.

В Реєстрі сортів рослин України з 2011 року, рекомендований для вирощування в Лісостепу і Поліссі України. Свідоцтво про державну реєстрацію сорту

№ 110221 від 10.10.2011 р. Патент № 110421.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Різновидність еритроспермум. Восковий наліт на колосі сильний, на верхньому міжвузлі - сильний; рослини середньорослі; колос циліндричний, середньо щільний, середній за довжиною, остистий білий; остюки на верхівці колоса дуже довгі; плече колоскової луски вузьке, скошене; зубець колоскової луски середньої довжини, середньозігнутий; зернівка червона, маса 1000 зерен – 45г.

Біологічні та господарські показники

Середньоранній, виколошується на 2 дні пізніше Білоцерківської напівкарликової та на 2-3 дні раніше Перлини лісостепу.

Зимостійкість підвищена – 8,6 бала,

Висота рослин 85-88см. Стійкість до вилягання підвищена – 9,0 балів.

Резистентний до ураження борошнистою росою, бурою іржею та септоріозом.

Стійкий до фузаріозу колоса та корневих гнилей.

Сорт **високопродуктивний**. За результатами 2-х річних випробувань 2009 і 2010рр.– середня урожайність на державних сортостанціях в зоні Полісся склала 53,9 ц/га. В зоні Лісостепу одержали 66,6 ц/га.

Потенційна врожайність сорту висока. Так, в 2009 році на Андрушівській ДСДС Житомирського ДЦЕСР урожайність Щедрої ниви склала 73,0 ц/га

(+3,9 ц/га); в Хмельницькому ДЦЕСР – 93,7 ц/га (+10,7 ц/га); на Миргородській ДСДС Полтавського ДЦЕСР – 77,0 ц/га (+12,9 ц/га).

В посушливому 2010 році сорт Щедра нива також мав високий потенціал продуктивності: на Андрушівській ДСДС Житомирського ДЦЕСР його урожайність становила 66,9 ц/га (+5,1 ц/га); в Рівненському ДЦЕСР – 62,8 (+1,8 ц/га); в Сумському ДЦЕСР – 52,8 ц/га (+9,6 ц/га); на Миргородській ДСДС Полтавського ДЦЕСР – 60,0 ц/га (+12,8 ц/га); на Кіровоградській ДСДС – 70,6 ц/га (+11,4 ц/га).

Хлібопекарські якості: сорт Щедра нива відноситься до сильних пшениць: в агротехнічному досліді відділу селекції БЦДСС на варіанті з внесенням азоту N173 кг/га одержали зерно з вмістом білка в 2013р.16,5% ,клейковини - 36,2%, а в 2014р – відповідно 15,3% і 28,6%.

Особливості технології вирощування

Строки сівби – кінець оптимальних для зони вирощування.

Норма висіву – 4,5-5,0 млн. схожих насінин на 1 га.

Кращі попередники – горох, кукурудза на зелений корм, вико-овес, сидеральний пар.

ЧАРОДІЙКА БІЛОЦЕРКІВСЬКА

Сорт пшениці м'якої озимої Чародійка білоцерківська виведений методом внутрішньовидової гібридизації сортів Перлина лісостепу /Новоукраїнка білоцерківська.

Автори сорту: Бурденюк-Тарасевич Л.А., Чайка А.М., Дубова О.А.

В Реєстрі сортів рослин України з 2011 року, рекомендований для вирощування в Лісостепу і Поліссі України. Свідоцтво про державну реєстрацію сорту

№110220 від 10.10.2011 р. Патент № 110420.

Відмінні особливості сорту та апробаційні ознаки

Сорт відноситься до різновидності *лютесценс*, колос циліндричний, білий; зернівка червона крупна, маса 1000 зерен - 45 г. Плече колоскової луски широке, пряме, зубець короткий, злегка зігнутий. На колосі, прапорцевому листку, соломині - сильний восковий наліт.

Біологічні та господарські показники

Середньостиглий: виколошується на 4-5 днів пізніше ранньостиглого сорту Білоцерківська напівкарликова.

Зимостійкість підвищена – 8,5 бала.

Висота рослин 100-115 см. Стійкість до вилягання – 9,0 балів.

Резистентний до ураження борошнистою росою, бурою іржею та септоріозом.

Має підвищену стійкість до фузаріозу колоса – 9,0 балів та кореневих гнилей – 9 балів.

Має підвищену посухостійкість - 8,4 бала, стійкий до осипання – 8,9 бала.

Сорт **високопродуктивний**. За результатами 3-х річних випробувань (2009 - 2011рр.) – середня урожайність на державних сортовипробувальних станціях в зоні Степу становила 54,6 ц/га, при максимальній – 77,0 ц/га, в ЛІСОСТЕПУ – відповідно - 65,1 ц/га, при максимальній – 91,0 ц/га, в Поліссі – 54,6 ц/га, при максимальній – 85,0 ц/га.

В агродосліді на БЦДСС в 2015 році одержано по 92,1ц/га.

В 2015р. в УкрНДІ Нанобіотехнологій і ресурсозбереження в ТООЧАФ «Тургень» Алмаатинської області Еібекшиказахського р-ну було проведене дослідження сортів української селекції з приміненням Агробіокомплексної технології з 28 елементами живлення з карбоксилатами, протравлювачем Ві-алТТ, інсектицидом Конфідор екстра на посівах п'яти сортів озимої пшениці.

Біологічний урожай на дрібно ділянкових дослідах з обліковою площею 5 м² по сортах склав: Чародійка білоцерківська - 131,9; Подолянка - 81,9; Смуглянка – 63,7; Калинова - 45,5; Легенда миронівщини_ 22,8 ц/га.

Хлібопекарські якості: сорт відноситься до сильних пшениць: вміст білку в зоні Степу 15,1 %, клейковини – 33,3 %, в Лісостепу, відповідно, 14,8% і 30,3 %, в Поліссі – 14,0 % і 29,4 %.

Особливості технології вирощування

Завдяки стійкості до вилягання і вертикальному положенню прапорцевого листка норму висіву доцільно збільшувати до 5,5 млн. схожих насінин на гектар.

Бажаний строк сівби - середина і кінець оптимальних для конкретної зони.

Кращі попередники - горох, однорічні трави.

Сорт інтенсивного типу, добре реагує на внесення мінеральних добрив. Так, підживлення сульфат амонієм в фазі виходу в трубку на фоні основного добрива (1ц/га нітроамофоски) в умовах вегетації 2012р. збільшило урожайність зерна на 6% і зменшило враженість рослин листовими хворобами та корневими гнилями.

Білоцерківська дослідно-селекційна станція
пропонує заключити ліцензійні угоди на право виробництва елітного
і репродукційного насіння та придбати високоякісне
насіння сортів озимої м'якої пшениці білоцерківської селекції

**Первинним насінництвом оригінальних сортів озимої пшениці
займається лише Білоцерківська дослідно-селекційна станція.**

Директор Білоцерківської дослідно-селекційної станції
кандидат с.-г. наук **Бузинний Микола Володимирович**
т/факс **(04563) 2-54-95**

Головний науковий співробітник
Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААНУ
доктор с.-г. наук **Бурденюк-Тарасевич Лариса Антонівна.**
тел. **(04563) 2-54-57**
e-mail: Burdenyuk@gmail.com

Наша адреса: *вул. Центральна, 1, п/в с. Мала Вільшанка*
Білоцерківський р-н, Київська обл.,
Білоцерківська дослідно-селекційна станція, 09176

<http://bc-selecstation.com.ua/>
e-mail: bcdss1893@gmail.com
Бухгалтерія: (04563) 2-54-26
Менеджер із збуту: (04563) 2-54-36

